

NOTAT

Rettslig grunnlag for utlevering av inntekts- og skatteopplysninger til bruk ved vedtak om redusert foreldrebetaling i henholdsvis barnehage og skolefritidsordning (SFO)

Dato: 28.03.2022

Versjon: 1.0

KS FoU-prosjekt 214035: Kommunesektorens behov for digital tilgang til nødvendige opplysninger fra Skatteetaten

Arkivsak: 21/01601

Forord

KS FoU-prosjekt nr 214035: «Kommunesektorens behov for digital tilgang til nødvendige opplysninger fra Skatteetaten» startet i juni 2021, som forlengelse av et tilsvarende pilotprosjekt som startet i februar 2020.

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom KS og Skatteetaten. Prosjektet skal bidra til at kommunal sektor får digital tilgang på nødvendige opplysninger fra Skatteetatens økosystem. Prosjektet omfatter også et arbeid med å vurdere både Skatteetatens hjemmel for utlevering av skatte- og inntektsopplysninger samt kommunenes juridiske grunnlag for å benytte opplysningen i sine tjenester. I det juridiske arbeidet foretas det en sammenstilling av både nasjonale og internasjonale regler for personvern, Skatteetatens hjemler for deling av opplysninger samt kommunenes spesiallovgivning på de ulike tjenestoområdene.

I dette notatet utredes det rettslige grunnlaget for utlevering av inntekts- og skatteopplysninger fra Skatteetaten til kommunene for bruk ved vedtak om redusert foreldrebetaling i barnehage og redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen (SFO).

Kjersti Jensen, ItsFun, har gjennomført utredningen på oppdrag fra KS, i samarbeid med Skatteetaten.

Skatteetaten uttaler at de oppfatter notatet «Rettslig grunnlag for utlevering av inntekts- og skatteopplysninger til bruk ved vedtak om redusert foreldrebetaling i henholdsvis barnehage og skolefritidsordning (SFO)» som svært grundig. Det ligger utenfor Skatteetaten sin kompetanse å gå inn i detaljene i de ulike lovbestemmelsene knyttet til reduksjon i egenbetalingen. Skatteetaten er imidlertid enig i fremstillingen av skatteforvaltningsloven § 3-3 Utlevering av opplysninger til offentlige myndigheter med tilhørende forskriftsbestemmelse i skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1. Denne beskrivelsen og vurderingene av de ulike lovbestemmelsene i notatet gir Skatteetaten godt grunnlag for unntak fra taushetsplikten, slik at de kan dele de opplysninger som kommunene har bruk for og som kommunene vil ha rettslig grunnlag for å behandle.

Med utgangspunkt i dette notatet utvikler Skatteetaten et teknisk grensesnitt, et API, for digital deling fra Skatteetaten til kommunene av de skatte- og inntektsopplysningene som er nødvendige for at kommunene skal kunne fatte vedtak om redusert foreldrebetaling. Opplysningene som deles via API-et kan kommunene bare bruke for det fastsatte formålet, kommunene kan ikke viderebruke opplysningene til annet formål.

Les mer om prosjektet: <https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/felleslosninger/deling-av-opplysninger-fra-skatteetaten/>

Innhold

Innledning.....	4
Hvorfor etablerer SKE og KS slike APler?.....	4
SKEs adgang til å dele informasjon om inntekt, formue og skatt	5
Hjemler i barnehageloven og opplæringsloven	6
Nærmere regler om foreldrebetaling.....	6
Hvilken informasjon kan lovlig hentes inn og behandles?	6
Hvilken inntekt skal inngå i beregningen	7
Utgangspunktet for beregning av redusert foreldrebetaling.....	7
Regler for reduksjon	7
Regler for foreldrebetaling i barnehage.....	7
Regler for foreldrebetaling for SFO	8
Varighet på vedtak	8

Foreldrebetaling i barnehage og skolefritidsordning (SFO)

Innledning

Barnehageloven sier at barnehagen i samarbeid med hjemmet skal sikre at barnas behov for omsorg, lek og læring. Barnehagen skal bidra til at barna får grunnleggende kunnskaper og ferdigheter, tilpasset det enkelte barns alder og forutsetninger.

På samme måte sier opplæringsloven at skolen gjennom å gi elevene innsikt, verdier og opplæring, skal bidra til at elevene får utvikle kunnskap, mestringsevne og gode holdninger. Formålet er å gi elevene et godt grunnlag for å kunne leve et godt liv og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet på en god måte. Et element for å oppnå dette formålet er ordningen skolefritidsordningen (SFO). I Oslo omtales ordningen som aktivitetsskolen (AKS).

Både barnehage og skolefritidsordning er delvis finansiert gjennom foreldrebetaling.

For å sikre at alle barn får mulighet til å utvikle seg gjennom å være i en barnehage/delta på fritidsordninger, er det innført en ordning med redusert foreldrebetaling for foreldre med svak økonomi. Målet med ordninger er å sikre at også barn med foreldre som har en svak økonomi, skal få anledning til å gå i barnehage/på SFO.

For å finne ut om foreldrene har en svak økonomi, trenger kommunen informasjon om foreldrenes personinntekter etter skattelovens [kap. 12 «Personinntekt»](#) og skattepliktig kapitalinntekt. Frem til nå har foreldrene selv måttet fremskaffe slik dokumentasjon og levere denne hos kommunen.

KS 's og SKE's har samarbeidet om å etablere nødvendige APIer¹ som gjør at kommunene kan innhente opplysninger om inntekt, formue og skatt, direkte fra SKE. API gjør det mulig å hente inn slik informasjon gjennom direkte oppkobling fra kommunenes IT-systemer til SKE's IT-systemer.

Den informasjonen som kommunene får gjennom APIene for barnehage og SFO, er spesialtilpasset for oppgaven med å vurdere om det skal innvilges og fattes vedtak om redusert foreldrebetaling.

Før API ble etablert er det foretatt en grundig analyse av hva slags informasjon kommunene trenger/har lov til å bruke for å treffe vedtak (= behovsanalyse og dataminimering). Kommunene får altså heller ikke mer informasjon enn de har lov til å behandle.

Hvorfor etablerer SKE og KS slike APIer?

Styrende myndigheter har presisert at det er et mål, at innbyggerne ikke skal måtte sende inn den samme informasjonen til offentlige myndigheter flere ganger. Deling av informasjon fra SKE til kommunene, er et bidrag til å oppfylle dette målet.

---

¹ Et **programmeringsgrensesnitt**, kjent på [engelsk](#) som *application programming interface (API)*, er et [grensesnitt](#) i en [programvare](#) som gjør at spesifikke deler av denne kan aktiveres («kjøres») fra en annen programvare. Typiske bruksområder for et API er for å gi brukere tilgang til spesifikke data fra en annen applikasjon hos en annen organisasjon.

Har kommunene et rettslig grunnlag for å behandle informasjon om inntekt, formue og skatt, så skal kommunene enkelt kunne få tilgang til denne informasjonen gjennom API for den aktuelle tjenesten.

Det aller viktigst med å kunne dele informasjon på denne måten, er at redusert foreldrebetaling raskt kan innvilges og at barn umiddelbart sikres mulighet for å få gå i barnehage/delta på SFO.

For kommunene vil digital innhenting av informasjon, medføre at saksbehandlingen tar mindre tid. Dette åpner for at aktuelle saksbehandlere kan fristilles til oppgaver som krever personlig samhandling mellom innbygger og kommune.

Deling gir også mange andre fordeler – både for kommunene og for innbyggerne:

- Enklere for innbyggerne
  - Mange innbyggere synes det er vanskelig å selv fremskaffe slik informasjon
- Spart tid
  - Det tar ofte lang tid før den informasjonen som kommunen etterlyser, kommer fra innbygger
    - Dette gjør at det tar tid før barn får gå i barnehage/delta på SFO
  - Saksbehandler slipper å bruke tid på å etterlyse manglende informasjon
  - Saksbehandler slipper å taste inn informasjon i saksbehandlingssystemet manuelt
- Mindre risiko for feil gjennom at informasjon kommer direkte fra hovedkilden
  - Reduserer risikoen for menneskelig feil ved inntasting av informasjon
  - Reduserer risikoen for feil opplysninger / forsøk på svindel
- Mindre overskuddsinformasjon
  - Når innbygger sender kopi av skattemelding eller skatteoppgjør, får kommunene overskuddsinformasjon de ikke skal ha og som de ikke har lov til å behandle
- Gjør det enklere å bygge gode saksbehandlingssystemer
  - Når informasjonen innhentes elektronisk, kan kommunens saksbehandlingssystem tilgjengeliggjøre aktuell informasjon automatisk i saksflyten
  - Gir mulighet for å lage saksbehandlingssystemer som automatisk foretar kompliserte matematiske utregninger

SKEs adgang til å dele informasjon om inntekt, formue og skatt

Skatteforvaltningslovens § 3-3 med forskrifter gir SKE's adgang til å **utlevere taushetsbelagt informasjon** til andre offentlige myndigheter der det er rettslig grunnlag for dette.

Skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1, 2), a., sier at «**opplysninger kan uansett utleveres**» til offentlige myndigheter som «**kan ha bruk for dem i sitt arbeid med bl.a. trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler**».

Både barnehage og SFO er delvis finansiert gjennom foreldrebetaling. Redusert foreldrebetaling vil derfor være tilskudd/bidrag av offentlige midler etter skatteforvaltningsforskriften [§ 3-3-1, 2\), a.](#)

Etter endringer i forskrift til opplæringslova ([forskrift 2 juli 2020 nr. 1492](#) (i kraft 1. aug. 2020)) og endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehage ([forskrift av 28. feb. 2020 nr. 199](#)), vil også skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1, 2) h. kunne utgjøre hjemmel.

Dette innebærer at SKE har lov til å utlevere den informasjonen som er nødvendig for å kunne vurdere om kravene for å få redusert foreldrebetaling foreligger.

Hjemler i barnehageloven og opplæringsloven

For å kunne behandle informasjonen fra SKE, er det krav til at det finnes en lovpålagt plikt for kommunene og at det er en tydelig beskrivelse av formålet med behandlingen i særloven.

Barnehageloven og opplæringsloven sier at kommunene **SKAL** tilby barnehage og SFO til alle barn i sin kommune og at de **SKAL** tilby redusert foreldrebetaling der det er behov for dette, dvs. kravene til behandlingsgrunnlagene i [art. 6, 1. ledd, c\)](#) og [art. 9, 2. ledd b\)](#) oppfylles.

I barnehagelovens [§ 1 «Formål»](#) fremkommer formålet til barnehagene. Barnehagen skal i samarbeid med hjemmet, sikre at barnas behov for omsorg, lek og læring ivaretas. Barnehagen skal også bidra til at barna får grunnleggende kunnskaper og ferdigheter, tilpasset barnas alder og forutsetninger.

Formålet med skolefritidsordningen fremkommer av opplæringsloven [§ 13-7 «Skolefritidsordninga»](#). Skolefritidsordninga skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter tilpasset barnas alder, funksjonsnivå og interesser. Skolefritidsordninga skal også gi barna omsorg og tilsyn. For barn med nedsatt funksjonsevne, skal ordninga gi tilpasset støtte. SFO skal tilbys før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.

Nærmere regler om foreldrebetaling

Barnehageloven [§ 20 «Foreldrebetaling»](#) gir hjemmel for å gi forskrifter om foreldrebetaling, søskenmoderasjon, inntektsgradering og maksimalgrenser. Slike regler er gitt i [forskrift om foreldrebetaling i barnehager](#). Hvilken informasjon som kan hentes inn og brukes ved behandling av søknader om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid, er nærmere regulert i [forskrift om foreldrebetaling § 3e «Kommunens behandling av søknader»](#).

Opplæringsloven [§ 13-7 «Skolefritidsordninga»](#) gir kommunene rett til å kreve utgiftene til skolefritidsordninga dekket gjennom foreldrebetaling. Nærmere regler om redusert foreldrebetaling, fremkommer av [forskrift til opplæringslova](#). Hvilken informasjon som kan hentes inn og brukes, er nærmere regulert i [forskrift til opplæringslova § 1B-2 Søknadsbehandlinga til kommunen i saker om redusert foreldrebetaling](#).

Hvilken informasjon kan lovlig hentes inn og behandles?

Følgende informasjon kan hentes inn for begge typer foreldrebetaling (jf. [§ 3e](#) og [§ 1B-2](#)):

Fra folkeregisteret:

- Navn på barnet som det søkes om moderasjon for
- Navn på personer i husholdningen der barnet er folkeregistrert – husholdet er definert som:
  - Ektefeller
  - Registrerte partnere
  - Samboere
  - To ugifte personer over 18 år som bor sammen, og som har bodd sammen i et ekteskapslignende forhold i minst 12 av de siste 18 månedene
  - To ugifte personer som bor sammen og har felles barn

Fra SKE:

- Grunnlaget for siste fastsetting av formues- og inntektsskatt

Hvilken inntekt skal inngå i beregningen

Husholdets inntekt vil si den samlede personinntekten (jf. [skattelovens kap. 12](#)) og skattepliktig kapitalinntekt til alle inngår i husholdet, (se definisjon). Dette følger av [§ 3d](#) og av [§ 1B-2](#).

Bor barnets foreldre hver for seg og barnet bor fast hos begge foreldrene, er det den samlede inntekten til husholdningen til den av foreldrene som har samme folkeregistrerte adresse som barnet som skal bruke i beregningene.

Utgangspunktet for beregning av redusert foreldrebetaling

Utgangspunktet for beregning av redusert foreldrebetaling, er den pris kommunene selv setter.

For barnehage kan den prisen kommunen setter ikke være høyere enn den maksimalgrensen som fastsettes i Stortingets årlige budsjettvedtak (+ tillegg av betaling for mat).

Regler for reduksjon

Reglene nedenfor bestemmer hvilken reduksjon i foreldrebetaling som kommunen har plikt til å gi. Kommunene kan velge å gi ytterligere reduksjon.

Regler for foreldrebetaling i barnehage

Det fremkommer av [§ 3b «Reduksjon i foreldrebetalingen ved lav inntekt»](#), at kommunen skal gi reduksjon i foreldrebetalingen hvis maksimalgrensen for foreldrebetalingen p.r. barn for et barnehageår utgjør mer enn:

- 6 % av husholdningens samlede personinntekter foregående år
- 6 % av husholdningens samlede inntekter inneværende år, hvis endringen i inntekt må anses å være varig

Kommunen skal alltid gis fritak for foreldrebetaling i kjernetiden (20 timer p.r. uke), jf. [§ 3c.Gratis kjernetid](#) fra det året barnet fyller 2 år og frem til skolestart, hvis:

- Husholdningens samlede inntekter i det siste året er lavere enn den inntektsgrensen som er fastsatt av Stortinget
- Det er en varig nedgang i husholdningens inntekter i inneværende år som gjør at husholdningens inntekter er lavere enn inntektsgrensen

Inntektsgrensen fastsettes årlig og er fra 1. august 2021 på kr 583 650,-.

Er husholdningens samlede inntekter lavere enn inntektsgrensen, skal også 20 timer av en heltidsplass være gratis.

I begge tilfellene kan kommunene kreve betaling for mat, selv om det gis reduksjon i foreldrebetalingen.

Utdanningsdirektoratet har laget et regneark for utredning av foreldrebetaling.

Regler for foreldrebetaling for SFO

Det fremkommer av [§ 1B-1.Reduksjon i foreldrebetalinga for elevar på 1.–4. årstrinn](#), at kommunene skal gi reduksjon i foreldrebetalingen hvis foreldrebetalingen p.r. barn utgjør maksimalt:

- 6 % av husholdets samlede inntekter foregående år
- 6 % av husholdningens samlede inntekter inneværende år, hvis endringen i inntekt må anses å være varige

Det fremkommer videre av [§ 1B-3.Gratis skolefritidsordning for barn med særskilde behov på 5.–7 årstrinn](#), at disse barna har rett til gratis SFO på årstrinn 5-7.

I begge tilfellene kan kommunene kreve betaling for mat, selv om det gis reduksjon i foreldrebetalingen.

Varighet på vedtak

Et vedtak om reduser foreldrebetaling i barnehage/skole gjeler fra 1. august og ut barnehage-/skoleåret.

Hvis det søkes etter 1. august, gjelder vedtaket fra første hele måned etter den dato søknaden ble sendt inn.